

חוק העיסוק באופטומטריה, התשנ"א-1991*

הגדרות

1. בחוק זה -

"אופטומטריה" - מדידה של כושר הראייה או של טווח הראייה של אדם, קביעה של מצב ההסתגלות או השבירה של קרני האור בעינו של אדם, התאמת עדשות לשיפור הראייה, מתן מרשם או הוראה בדבר שימוש במכשיר אופטי לראייה ומתן מרשם לעדשות מגע, התאמתן או קביעתן לעינו של אדם;

"אופטומטרי" - מי שהורשה לפי חוק זה לעסוק באופטומטריה;

"המנהל" - המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהוא הסמיך לענין חוק זה;

"השר" - שר הבריאות;

"ועדה מייצעת" - הועדה המייצעת שמונתה לפי סעיף 18;

"רופא" - רופא מורשה לפי פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976¹.

2. (א) המנהל יתן רשיון לעסוק באופטומטריה למבקש שהוא בעל הכשרה מקצועית באופטומטריה.
(ב) בעל הכשרה מקצועית באופטומטריה ייחשב מי שהתקיימו בו כל אלה:

(1) הוא בעל השכלה באופטומטריה;

(2) סיים התמחות שנקבעה בתקנות;

(3) עמד בהצלחה בבחינות ממשלתיות שנקבעו בתקנות.

3. בעל השכלה לענין סעיף 2(ב)(1) הוא מי שנתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא קיבל תואר המעיד על סיום חוק לימודיו כאופטומטריה בבית ספר לאופטומטריה של מוסד מוכר כהגדרתו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958²;

(2) הוא סיים את חוק לימודיו באופטומטריה באוניברסיטה או בבית ספר לאופטומטריה ברמה אוניברסיטאית בחוץ לארץ אשר המנהל הכיר בהם, ויש בידו דיפלומה שהמנהל הכיר בה.

4. כל עוד לא קיים בישראל בית ספר כאמור בסעיף 3(1), יתן המנהל רשיון גם למי שאינו בעל השכלה כאמור בסעיף 3, ובלבד שהתקיימו בו שני אלה:

(1) בידו תעודה המעידה כי סיים בהצלחה לימודי אופטומטריה בישראל, במוסד ולפי תכנית לימודים שהכיר בהם המנהל לפני תחילתו של חוק זה;

(2) הוא מילא אחר דרישות סעיף 2(ב)(2) ו-3.

5. (א) לא יעסוק אדם באופטומטריה ולא ישתמש בתואר אופטומטרי או תואר דומה המרמז על היותו אופטומטרי אלא אם כן יש בידו רשיון לפי חוק זה.

* נחקבל בכנסת ביום כ' בתמוז התשנ"א (2 ביולי 1991); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 1976, מיום כ"ד בשבט התש"ן (19 בפברואר 1990), בעמ' 120.

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

(ב) הוראת איסור העיסוק באופטומטריה כמפורט בסעיף קטן (א) לא תחול -

(1) על רופא מומחה במחלות עיניים, או מתמחה במחלות עיניים לפי תקנות הרופאים (אישור תואר מומחה ובחינות), התשל"ג-1973³ (להלן - רופא עיניים), ועל רופא מורשה שהוכיח להנחת דעתו של המנהל כי בתקופה של 5 שנים לפני תחילתו של חוק זה ייחד עיסוקו לרפואת עיניים.

(2) על מי שמתמחה בעבודה מעשית באופטומטריה בפיקוחו ובהדרכתו של אופטומטראי מורשה או של רופא מורשה.

6. (א) בסעיף זה, "אורטופטיקה" - מדידה של פעילות השרירים של העין ומידת ההתאמה הדו-עינית, וכן טיפול - בפיקוחו של רופא עיניים - בפזילה ובעין עצלה בדרך של כיסוי עין, תירגולה ותיקונה במיכשור אופטי מתאים.

רשיון לעסוק באורטופטיקה

(ב) המנהל רשאי להעניק רשיון לעסוק באורטופטיקה למי שהתקיימו בו כל אלה:

(1) בידו תעודה המעידה כי סיים בהצלחה לימודי אורטופטיקה במסוד ולפי תכנית לימודים שהכיר בהם המנהל;

(2) הוא עמד בהצלחה בבחינות שקבע המנהל.

(ג) הוראות סעיפים 5, 8(ג) עד (ה) ו-9 עד 17 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על אורטופטיקאים.

7. (א) שר הבריאות רשאי לקבוע בתקנות -

מומחיות מוכרת

(1) שענף פלוני באופטומטריה יהיה מומחיות מוכרת וכן את התנאים, ההכשרה באותו ענף והבחינה הנדרשים לשם הכרה באופטומטראי כבעל תואר מומחה (להלן - בעל תואר מומחה);

(2) שירותים מסויימים באופטומטריה שייחדו לבעל תואר מומחה; בתקנות לפי פסקה זו רשאי השר לקבוע תנאים להרשאה להמשך מתן השירותים, למי שערב תחילתן של התקנות נתן כדין שירותים כאמור.

(ב) לא ישתמש אופטומטראי בתואר מומחה או בתואר דומה המרמז על היותו בעל אותו תואר ולא יתן שירות שיוחד לבעל תואר מומחה, אלא אם כן הוכר כבעל תואר כאמור.

(ג) (1) לא יתן אופטומטראי שירות שיוחד לבעל תואר מומחה ולא ישתמש בתואר כאמור או בתואר דומה המרמז על היותו בעל תואר מומחה, אלא אם כן הוא הוכר כבעל תואר מומחה לאותו ענף באופטומטריה.

(2) על אף האמור בפסקה 1, רשאי אופטומטראי לתת שירות שיוחד לבעל תואר מומחה לאחר הכשרה, בחינות ובהתאם לתנאים שקבע המנהל.

8. (א) לא יטפל אופטומטראי באדם הסובל ממחלה או פגיעה בעינו, אלא אם כן נבדק אותו אדם לפני הטיפול בידי רופא עיניים והרופא קבע שאותו אדם יכול שיטופל בידי אופטומטראי.

הליכות העיסוק

(ב) לא יטפל אופטומטראי בילד או בזקן, אלא אם כן הטיפול נעשה בפיקוחו או לפי הפנייתו של רופא עיניים; השר יקבע בתקנות כללים, על פי המלצת צוות מקצועי של רופאים ואופטומטראים שמינה, מיהו ילד או זקן לענין סעיף זה.

³ ק"ת התשל"ג, עמ' 1924.

(ג) לא יטפל אופטומטראי באדם בתרופות ובתכשירי רוקחות ולא יחזיק בהם, אלא בהתאם לכללים שקבע המנהל לענין זה.

(ד) אופטומטראי יציין על כל מסמך או תעודה שהוא נותן במהלך עיסוקו כי הוא אופטומטראי מורשה.

(ה) אופטומטראי יציג במקום גלוי במקום עסקו את הרשיון שניתן לו לפי סעיף 2.

9. (א) אופטומטראי לא יפרסם, בעתונות או בכל דרך אחרת, שהוא עוסק באופטומטריה, אולם רשאי הוא לקבוע הודעה לענין זה מחוץ לחדר עבודתו בצורה ובתוכן שייקבעו.

(ב) שינה אופטומטראי את מענו, רשאי הוא לקבוע מחוץ לחדרי עבודתו הקודמים, במשך תקופה שלא תעלה על שלושה חדשים, הודעה על מען חדרי עבודתו החדשים, כפי שייקבע, ולהודיע בכתב על מענו החדש לאנשים שכבר ביקשו את עצתו המקצועית.

10. בכפוף לאמור בסעיף 9, אופטומטראי -

(1) לא יפרסם, במישרין או בעקיפין, את עיסוקו, כדי לרכוש לקוחות או להשיג לעצמו יתרון מקצועי;

(2) לא ייזום ולא ירשה פרסומים המשבחים או מציינים את מיומנותו, ידיעותיו, שירותיו או כשירותיו המקצועיים או המזלזלים בשם זולתו, ולא ישלים עמם;

(3) לא יעסוק עם יוזם פרסומים כאמור ולא יעבוד בשבילו;

(4) לא ינהל תעמולה לעצמו כדי להשיג לקוחות, לא יעסיק לשם כך סוכן או תועמלן, לא יעסוק עמם ולא יעבוד בשבילם.

11. לא ימסור אדם לפרסום - ולא יפרסם אדם ולא יניח לפרסום בכל אמצעי פרסום או בכל כלי תקשורת שבשליטתו - הודעה בדבר סגולותיו, יכולתו או כשירותו של פלוני העוסק באופטומטריה או המתחזה כמי שיכול או מוכן לעסוק באופטומטריה, כדי להסב את תשומת לב הציבור לאותו פלוני או כדי להביע לו תודה על הטיפול, המסירות או המיומנות המקצועית שהראה או על כל תפקיד מקצועי שמילא.

12. (א) פרסום מאמרים או עבודות שטיבם מדעי או מקצועי, בכתבי-עת מדעיים או מקצועיים בלבד, לא יהיה עבירה לפי סעיפים 9 עד 11.

(ב) על אף האמור בחוק זה, רשאי המנהל לקבוע כללים בדבר פרסום מידע המתייחס לעיסוק במקצוע.

13. מצא המנהל כי אופטומטראי פעל בחוסר יכולת או כושר מקצועי או ברשלנות, או שהשיג את רשיונו או את הכרתו כמומחה במצג שוא, או שהורשע בעבירה שיש עמה קלון, רשאי הוא לבטל את רשיונו או את תואר המומחה שלו, לפי הענין, או להתלות לתקופה שלא תעלה על חמש שנים.

14. לא ינקוט המנהל אמצעי כאמור בסעיף 13 אלא אם כן ניתנה לאופטומטראי הזדמנות להשמיע את הסבריו לפני ועדה בת שלושה חברים שמינה המנהל; הועדה תורכב מנציג היועץ המשפטי לממשלה, שיהיה יושב ראש הועדה, מרופא עיניים וכן מאופטומטראי בעל רשיון של לא פחות מחמש שנים.

- ערר
15. (א) אופטומטראי הרואה עצמו נפגע מסרובו של המנהל לתת לו רשיון לפי סעיף 2 או מהחלטתו לפי סעיף 13, רשאי לערור על החלטת המנהל לפני בית משפט השלום שבתחום שיפוטו נמצא מקום עיסוקו של האופטומטראי.
- (ב) על פסק דינו של בית משפט השלום בערר ניתן לערער לפני בית המשפט המחוזי, אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט המחוזי.
- (ג) שר המשפטים רשאי לקבוע סדרי דין לענין ערר לפי סעיף קטן (א), לרבות בדבר המועד להגשתו וכמכות בית המשפט להארכת המועד.
- תשלום אגרות
16. (א) אופטומטראי ישלם מדי שנתיים אגרת רשיון: כמו כן ישולמו אגרות עבור תעודות מומחה ובחינות, הכל כפי שייקבע בתקנות.
- (ב) לא שילם אופטומטראי אגרת רשיון כאמור בסעיף קטן (א) בשל תקופה של ארבע שנים, ישלח לו המנהל הודעה על חובתו לשלמה תוך חמישה עשר ימים מקבלת ההודעה; לא שולמה האגרה במועד האמור, רשאי המנהל לבטל את רשיונו של האופטומטראי.
- (ג) אגרות לפי סעיף זה תיועדנה למימון הטיפול בכל הקשור לביצוע הוראות חוק זה.
- עונשין
17. (א) העוסק באופטומטריה ואין בידו רשיון תקף לפי חוק זה, דינו – מאסר שנה או קנס 50,000 שקלים חדשים.
- (ב) המשתמש בתואר אופטומטראי בניגוד להוראת סעיף 5(א) והעובר על הוראה מהוראות סעיפים 7(ב), 7(ג) ו-8 עד 11, דינם – מאסר שלושה חדשים או קנס 15,000 שקלים חדשים.
- ועדה מייעצת
18. השר ימנה ועדה מייעצת של חמישה חברים, ובהם עובד משרד הבריאות והוא יהיה יושב ראש הוועדה, שני רופאי עיניים ושני אופטומטראים, וכן ימנה לכל חבר ממלא מקום.
- ביצוע ותקנות
19. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, לרבות בענינים אלה:
- (1) התנאים למתן הכרה במוסד ובתכנית לימודים לענין סעיפים 3(2), 4(1) ו-6(ב)(1), תקופת ההתמחות ותנאיה וכן נושאי הבחינות וסדריהן;
- (2) החובות המקצועיות החלות על אופטומטראי במסגרת עיסוקו;
- (3) חובת האופטומטראי למסור למנהל פרטים שלדעת המנהל עשויה להיות להם נפקות לעיסוקו באופטומטריה, וכל שינוי בהם;
- (4) הרישומים שאופטומטראי ינהל וישמור בקשר לשירותים שנתן במהלך עיסוקו;
- (5) שיעורי האגרות לרשיונות, לתעודות מומחה ולבחינות, לרבות הוראות בדבר הצמדה וריבית בשל פיגור בתשלום האגרה;
- (6) החלת ההוראות בפסקה (5) גם לענין אורטופטיקאים.
- (ב) תקנות לפי סעיף קטן (א)(1) ו-(5) ולפי סעיפים 7 ו-8(ב) טעונות אישורה של ועדת העבודה והרווחה של הכנסת.
- (ג) תקנות לפי סעיף קטן (א)(2) ו-(4) ולפי סעיף 7 יותקנו לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת.

20. (א) תחילתו של חוק זה ביום כ"א באב התשנ"א (1 באוגוסט 1991).

(ב) מי שערב תחילתו של חוק זה היה רשום בפנקס לפי צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (עיסוק באופטומטריה), התש"ם-1980⁴, זכאי לקבל רשיון לעסוק באופטומטריה אם הגיש בקשה תוך שנה מיום פרסומו של חוק זה.

(ג) מי שערב תחילתו של חוק זה היתה בידו תעודה ממשרד הבריאות המכירה בו כבעל מעמד במקצוע האורטופטיקה, זכאי לקבל רשיון לעסוק באורטופטיקה אם הגיש בקשה תוך ששה חדשים מיום פרסומו של חוק זה.

21. צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (עיסוק באופטומטריה), התש"ם-1980 - בטל.

אהוד אולמרט
שר הבריאות

יצחק שמיר
ראש הממשלה

דב שילנסקי
יושב ראש הכנסת

חיים הרצוג
נשיא המדינה

⁴ ק"ת התש"ם, עמ' 2166.

